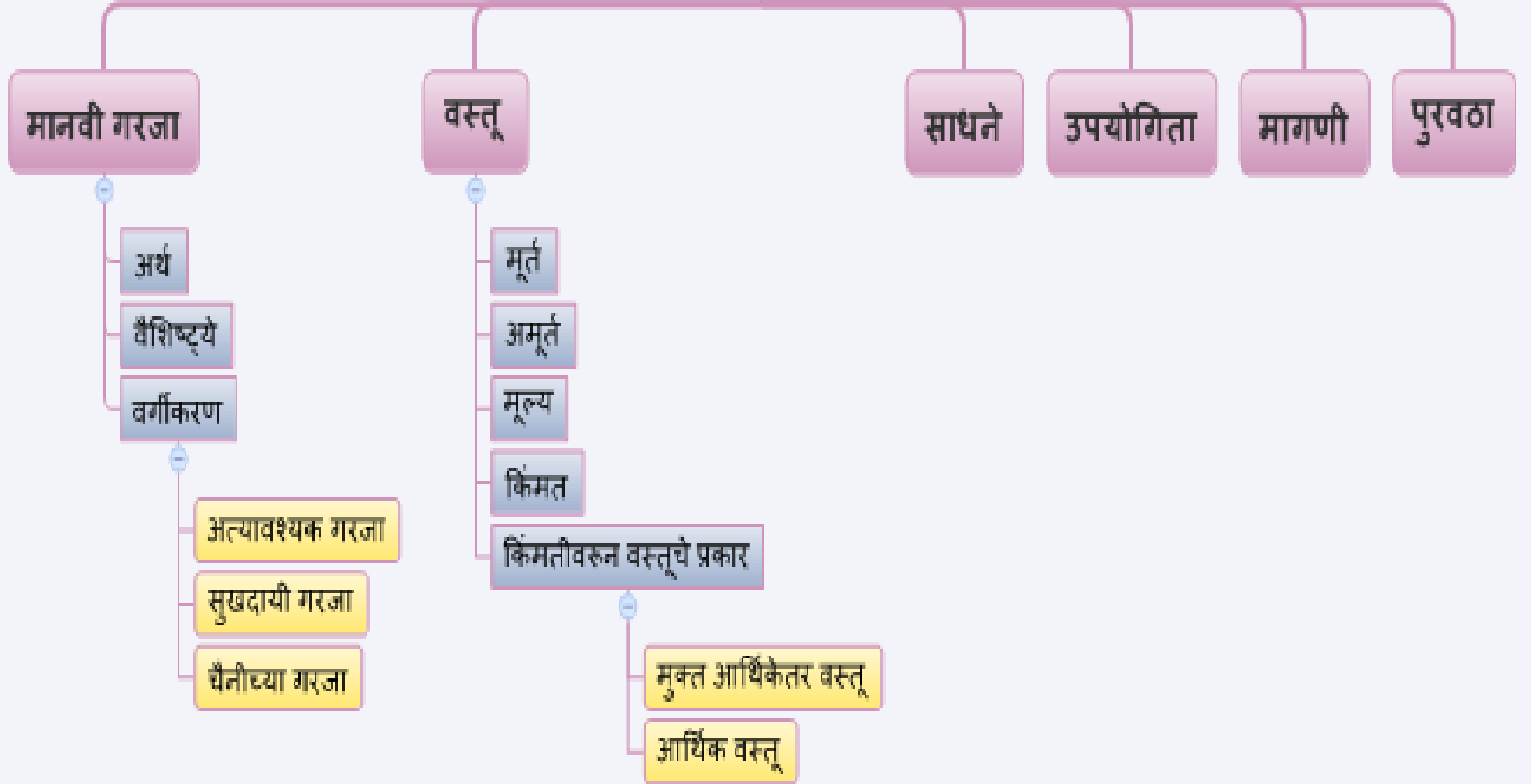

अर्थशास्त्रीय
मुलभूत
संकल्पना

अर्थशास्त्रीय मुलभूत संकल्पना

मानवच्या मुलभूत गरजा

T2_L2

अन्न

वस्त्र

निवारा

[8iU4PjEMyVrgee5oGYAw&ved=0CAgQ_AUoAg&biw=1024&bih=630#facrc=&imgdii=UVCPNbl3e_8WrM%3A%3BxBbHa-4ewtQutM%3BUVCPNbl3e_8WrM%3A&imgrc=UVCPNbl3e](https://www.google.co.in/search?q=मुलभूत+गरजा&source=lnms&tbn=isch&sa=X&ei=e-8iU4PjEMyVrgee5oGYAw&ved=0CAgQ_AUoAg&biw=1024&bih=630#facrc=&imgdii=UVCPNbl3e_8WrM%3A%3BxBbHa-4ewtQutM%3BUVCPNbl3e_8WrM%3A&imgrc=UVCPNbl3e)

[https://www.google.co.in/search?q=मुलभूत+गरजा&source=lnms&tbn=isch&sa=X&ei=e-](https://www.google.co.in/search?q=मुलभूत+गरजा&source=lnms&tbn=isch&sa=X&ei=e-8iU4PjEMyVrgee5oGYAw&ved=0CAgQ_AUoAg&biw=1024&bih=630#facrc=&imgdii=&imgrc=g0k4W3GkYlEPM%3E3A%3BEdaAa8uWBtd_M%3Bhttp%3E3A%3E3E%3E3Eprahaar.in%3E3Ewp)

[8iU4PjEMyVrgee5oGYAw&ved=0CAgQ_AUoAg&biw=1024&bih=630#facrc=&imgdii=&imgrc=g0k4W3GkYlEPM%3E3A%3BEdaAa8uWBtd_M%3Bhttp%3E3A%3E3E%3E3Eprahaar.in%3E3Ewp](https://www.google.co.in/search?q=मुलभूत+गरजा&source=lnms&tbn=isch&sa=X&ei=e-8iU4PjEMyVrgee5oGYAw&ved=0CAgQ_AUoAg&biw=1024&bih=630#facrc=&imgdii=&imgrc=g0k4W3GkYlEPM%3E3A%3BEdaAa8uWBtd_M%3Bhttp%3E3A%3E3E%3E3Eprahaar.in%3E3Ewp)

मानवाच्या मुलभूत गरजा

T2

शिक्षक, पालक आणि विद्यार्थ्यांसाठी
ज्ञानरचनावादाचा अनुभव देणारी
एक मनोरंजक मालिका
लेखक : सुमिचा भावे
दूरदर्शक : सुमिचा भावे आणि सुनिल सुकपनकर
निर्मिती: महाराष्ट्र ज्ञान महामंडळ मर्यादित

२० ऑक्टोबर २०१३ पासून सुरु
दूरदर्शनच्या सहाय्या वाहिनीवर
रविवारी सकाळी ९.३० ते १०.००
पुनःप्रक्षेपण शनिवारी रात्री ९.०० ते ९.३०

MKCL
Creating e Knowledge LA World

MKCL निर्मित
माझी शाळा
बंदिचाळा नव्हे, संधी देते ती शाळा!

MOM
MS-CIT for School Students
MKCL SSC Practice Test
MKCL SSC Champs

वैद्यकीय सुविधा,

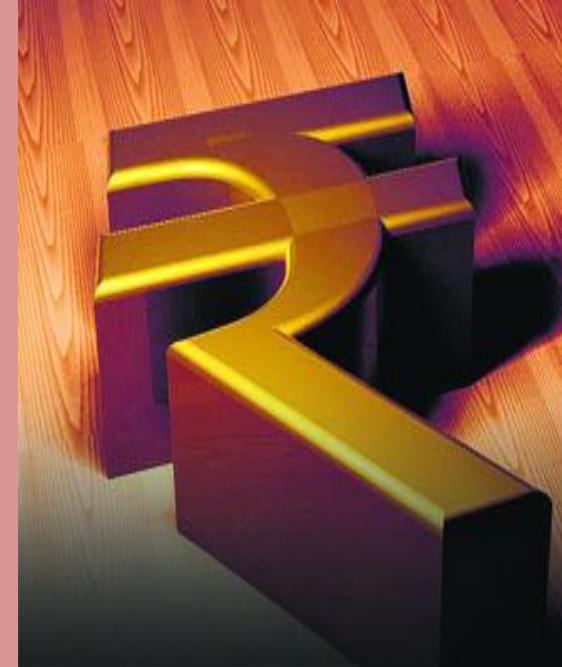
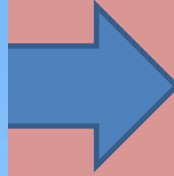
शिक्षण

https://www.google.co.in/search?q=मुलभूत+गरजा&source=lnms&tbn=isch&sa=X&ei=e-8jU4PjEMyVrgee5oGYAw&ved=0CAgQ_AUoAg&biw=1024&bih=630#q=zoo+zoo+pictures&tbn=isch&facrc=&imgdii=&imgrc=SSRRc

पैसा

T2_L2_A1

मानवी गरजा पूर्ण करण्यासाठी लागतो

प्रस्तावना

- मुलांनो, मानवी गरजा कोणत्या त्या तुम्हाला माहित आहेत. कोणत्या ते सांगा बरे?
- हो, बरोबर अन्न, वस्त्र, निवारा, आरोग्य सुविधा, शिक्षण.
- पण काय एवढ्याच गरजा आहेत का मानवाच्या की आणखीही गरजा आहेत; कधी विचार केलात का याचा?

मानवी गरजांची वैशिष्ट्ये

T2_L4

अन्नाची गरज

T2_L4_A1_F1

+

+

=

तांदूळ

पाणी

इंधन

भात

परस्परपूरक गरजा

T2_L4_A2

३) स्पर्धात्मक गरजा

T2_L4_A3

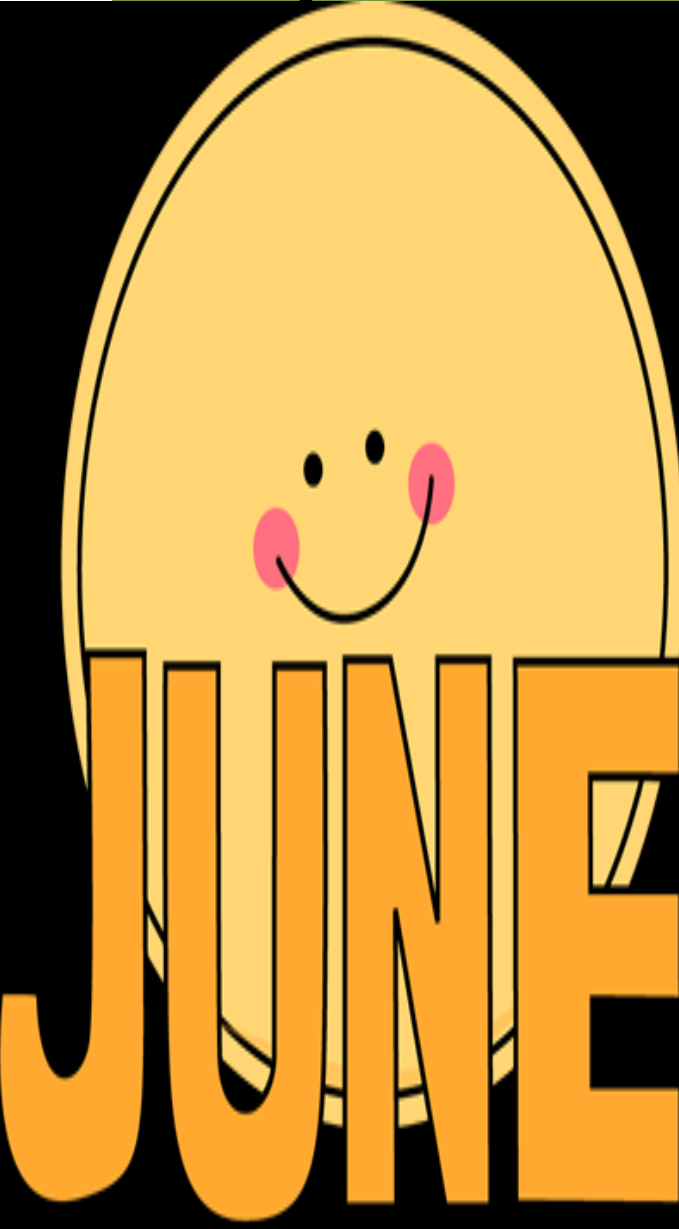
आजारपणात यातील काय खायला हवे?

T2_L4_A

४) गरजांची क्रमवारी लावता येते.

T2_L4_A4

किंवा

?

?

५) गरजा बदलणाऱ्या असतात.

T2_L4_A5

उन्हाळा

×

हिवाळा

√

६) पुनरुद्भवी गरजा

T2_L4_A6

गरजांचे वर्गीकरण

T2_L5

गरजा

```
graph TD; A(गरजा) --> B[अत्यावश्यक गरजा  
अन्न, वस्त्र, निवारा,  
आरोग्य, शिक्षण]; A --> C[सुखदायी गरजा  
फर्निचर, पंखा, गाडी]; A --> D[चैनीच्या गरजा  
हॉटेल मध्ये खाणे,  
यंत्र, सोन्याचे  
मौल्यवान दागिने];
```

अत्यावश्यक

गरजा

अन्न, वस्त्र, निवारा,
आरोग्य, शिक्षण

सुखदायी गरजा

फर्निचर, पंखा, गाडी

चैनीच्या गरजा

हॉटेल मध्ये खाणे
, यंत्र, सोन्याचे
मौल्यवान दागिने

“मानवी गरज पूर्ण करण्याची क्षमता ज्या बाबीमध्ये असते तिला वस्तू असे म्हणतात.”

वस्तुंचे प्रकार

T2_L5_A1_F1

मूर्त वस्तू

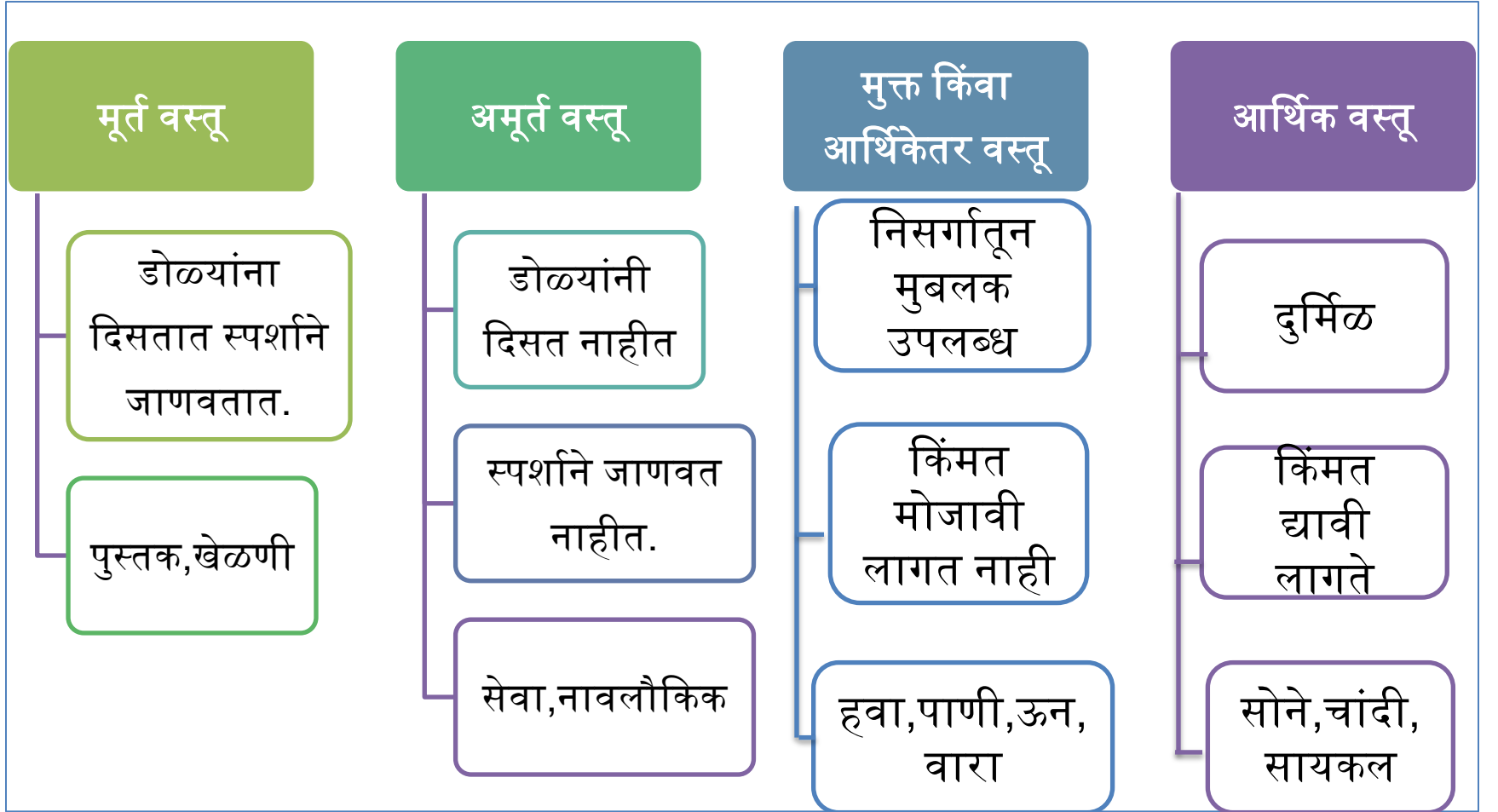
अमूर्त वस्तू

मुक्त किंवा
आर्थिकेतर
वस्तू

आर्थिक
वस्तू

वस्तूंच्या प्रकारांचे विशेष

T2_L5_A1_F2

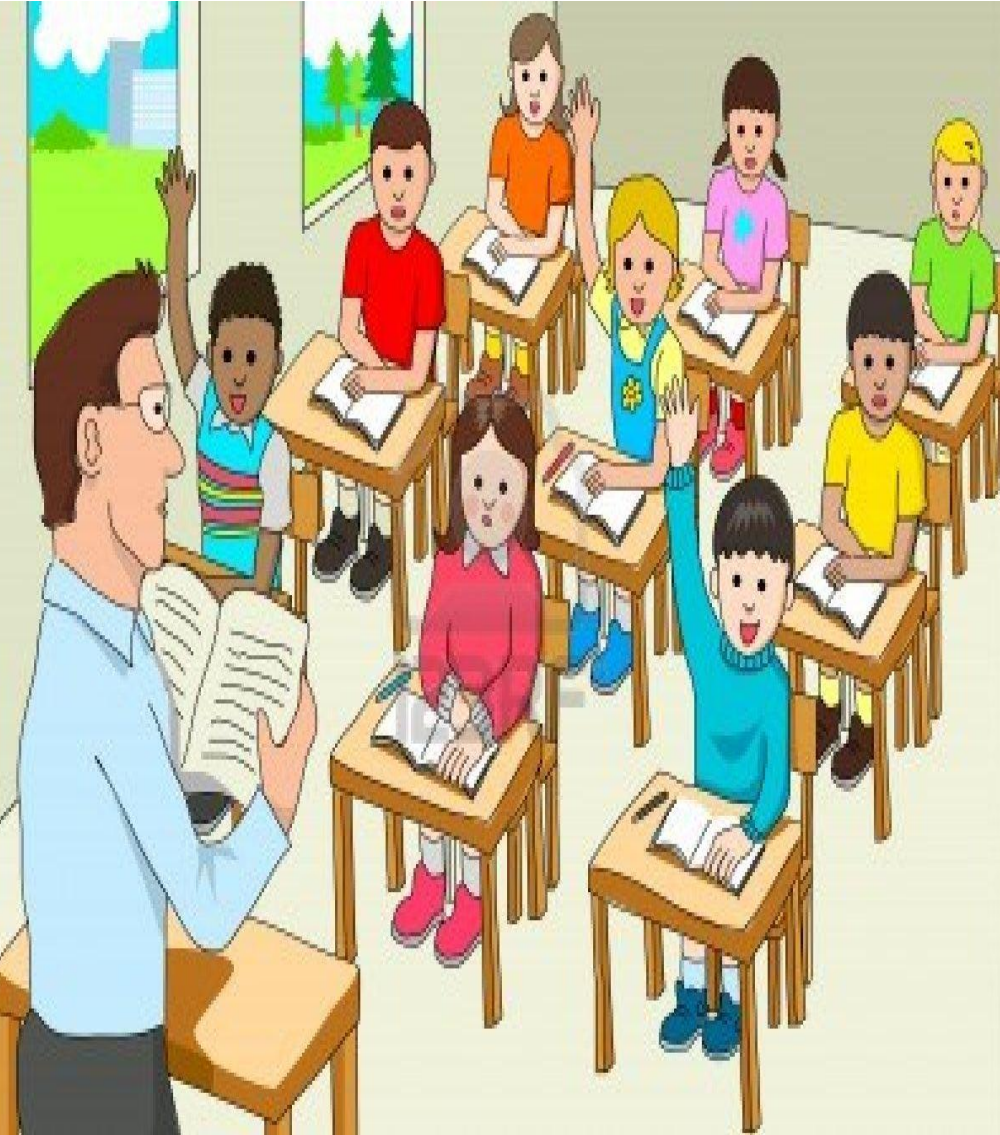

“उत्पादनासाठी उपयोगात येणाऱ्या व्यक्ती,मालमत्ता,भांडवल,मूर्त व अमूर्त वस्तू इत्यादींना साधने असे म्हणतात.”

- साधनांबद्दल असे म्हणता येईल की साधने म्हणजे वस्तू आणि सेवांच्या उत्पादनाला सहाय्य करणारे आर्थिक घटक होय. उदा. भूमी,श्रम,भांडवल इत्यादी पायाभूत साधने होत.

साधनांची दुर्मिळता

T2_L5_A2_F1

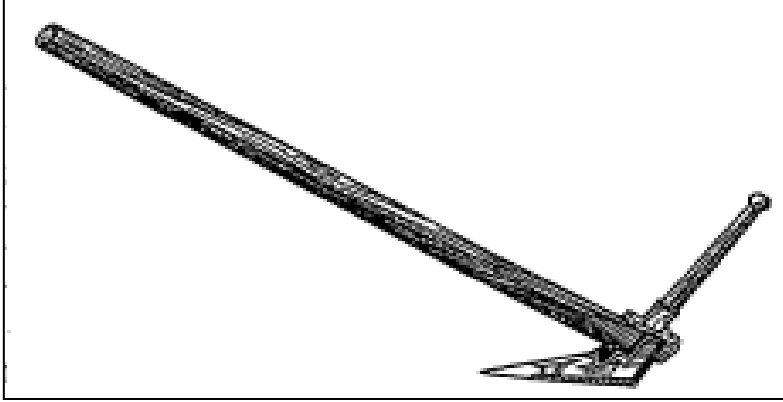

उपयोगिता

T2_L5_A3

वस्तूची उपयोगिता

मूल्य

उपयोगिता मूल्य

येथे वस्तूचे
उपयोगाच्या दृष्टीने
महत्त्व विचारात
घेतली जाते.

विनिमय मूल्य

त्या वस्तूच्या बदल्यात
दुसरी वस्तू
मिळविण्याची क्षमता
विचारात घेतली जाते.

मूल्याचे अर्थ

T2_L5_A4_F1

- उपयोगिता मूल्य – एखाद्या वस्तूची, पदार्थाची उपयुक्तता म्हणजे उपयोगाच्या दृष्टीने असलेले महत्त्व होय. विनामूल्य वस्तूमध्ये उपयोगिता मूल्य जास्त असते पण विनिमय मूल्य नसते.
- उदाहरणार्थ हवा ही विपुल प्रमाणात मिळणारी गोष्ट आहे. तिला आपल्याला कोणतेही मूल्य द्यावे लागत नाही.

विनिमय मूल्य

T2_L5_A4_F3

किंमत

T2_L5_A5

बिस्किटचा पुडा = पैसे

मागणीचे सूत्र

T2_L6_A1

इच्छा

वस्तू
खरेदी
करण्याची
क्षमता

पैसे खर्च
करण्याची
तयारी

=

मागणी

मागणी

पुरवठा

उपक्रम

- विद्यार्थी मित्रांनो, मला असे वाटते की तुम्हाला अर्थशास्त्रातील या संकल्पना आता छान लक्षात राहतील.मग आपण याविषयी एक छानसा उपक्रम करूयात.
- आता आपण अभ्यासलेल्या संकल्पनांविषयीची चित्रे आणि माहिती तुम्ही जमवा आणि त्यामधून तुम्हाला आवडलेल्या संकल्पनेवर वर्गात छानशी गटचर्चा करा.त्यामुळे तुमचे या संकल्पनांविषयी विचार स्पष्ट होण्यास मदत होईल.
- तुमच्या शंका आणि तुम्ही केलेले उपक्रम खालील mail वर अवश्य पाठवा.
- manishad@mkf.org.in

मूल्यमापन

T2_L8

जोड्या जुळवा.

‘अ’ गट

१) मागणी

२) मानवी गरजा

३) पुरवठा

४) साधने

५) किंमत

‘ब’ गट

अ) वस्तूचे पैशांतील विनिमय मूल्य

ब) वस्तूंची नगसंख्या

क) उत्पादनासाठी उपयोगी व्यक्ती, वस्तू इ.

ड) अमर्याद आहेत.

इ) विशिष्ट किंमत, ठराविक कालावधीत

खरेदी केलेल्या वस्तूंची संख्या

उत्तरे (१-इ, २-ड, ३-ब, ४-क, ५-अ)